

FEIF:s internationella domarseminarium 2024

Tema: Hästens välfärd

Nyheter för domare och ryttare inom Sporttävlingar

Årets internationella domarseminarium som arrangeras av FEIF:s sportdomargrupp (FEIF Sport Judges Committee), hölls i år i Helsingborg och utanför Laholm på Sundabakki islandshästanläggning. I FEIF: sportdomargrupp ingår Fi Pugh (Storbritannien), Elisabeth Jansen (Island), Sophie Kovac (Tyskland), Jacqueline Wahlström (Sverige) och fram till mötet även Malin Elmgren (Sverige). Temat var hästvälfärd som är ett högaktuellt ämne. Det engelska begreppet Social Licens to Operate (SLO) innebär att man ska ha allmänhetens acceptans för det man gör. Det har varit stora uppmärksammade artiklar och avslöjande om brutala träningsmetoder inom dressyren och även inom andra grenar där hästar används för tävling. Alla som är insatta i hästsport har förstått att vi måste vara beredda på förändring och att alla som jobbar med hästar på något sätt har ett stort ansvar. Det gäller även islandshästporten.

Domarseminariet pekade på vikten av domarnas ansvar men även ryttarnas och tränarnas. Att visa upp hästar vid gott mod och väl förberedda för den uppgift de ska utföra är mycket viktigt. Domarnas ansvar är stort. Bra ridning ska belönas men oskicklig eller dålig ridning ska inte premieras. Detta har vi alltid försökt uppnå men nu när allt ställs på sin spets måste vi alla vara mer kritiska mot oss själva.

Det gäller att ha kunniga och utbildade personer med för att föra utvecklingen framåt.

Ridskicklighet och form

Seminariet inleddes med en clinic ledd av Åsa William (FEIF domare och Ridlärare I) med Malin Paulsson (unghästränare, Ridlärare II, hippolog och nationell domare) som ryttare. Malin visade en häst i olika typer av töltvisning. För låg form, för kort och ihopdragen form, för hög form och den bästa form som ekipaget kunde uppnå. Lång överlinje, eftergift i manken, medelrest och en rundad nacke som passade hästens exteriör. Det sistnämnda är mycket viktigt. Alla hästar kan inte gå i samma form utan måste hitta sin egen balans och form i tölt.

Malin visade också olika typer av sits. Den korrekta, avslappnade och följsamma lodräta sitsen men även den överdrivet bakåtlutade och tunga sits man ibland ser på tävling. Malin red med händerna placerade både högt och lågt. Meningen med det hela var att vi alla skulle bli överens om vad som var en generell god ridning och vad som kan känneteckna en ridstil med brister. Vi har ju en domarhandledning som har en brytpunkt (eller brandvägg som det heter i domarhandledningen) just där. Om det finns tydliga brister i ridstilen, balansen eller kontakten får man inte ge mer än högst 6 poäng, oavsett hästens övriga kvaliteter. För att komma över 6 poäng om hästen har gångartskvalitet för det krävs det att hästen förstår ryttarens hjälper och inte går emot eller ignorerar hjälperna. Om hästen visar olika typer av

konfliktbeteenden som tex, gapar, hänger i handen, oroligt huvud, spänner sig i bålen eller slår med svansen så kan det vara en orsak att inte gå över 6 poäng. Dessa konfliktmarkörer kan fortfarande finnas i ringa omfattning för högre poäng men nu har man skärpt kraven i domarhandledningen. Det ska vara mycket harmoniskt för att ekipaget ska få över 7,5 p. Tidigare gick gränsen för mycket harmoniskt vid 8.

Vi måste helt enkelt bli bättre att belöna god ridning och hästar som förstår sin ryttare och presterar på sitt bästa. Vi måste också bli bättre på att inte sätta för höga poäng på ridning som inte fyller dessa krav.

Bedömningsövningar och reflektion

Vi dömde ett antal T1 och T2 hästar på banan som videofilmades och sedan hade vi en ordentlig genomgång och diskussion av dessa. Vissa kom för lågt och var för kritiska i sin bedömning andra var mer förlåtande och kom för högt. Här kan vi se att det kommer ta tid innan vi samordnar oss men det viktiga är att vi tittar på hästarna med vakna och kunniga ögon.

Vad ska vi då försöka bli bättre på inom vår sport? Till exempel vet vi att dålig ridning med alltför höga eller låga låsta händer har fått för höga poäng. Tungt drivande säte mot stum hand på hästar med mycket rörelse har också fått för högt. Även hästar som inte varit lösgjorda utan gått med spänningar framför allt i långsam tölt har fått för höga poäng. Exempel på vad som anses vara stora brister i ridningen är tex mycket oroliga skänklar som far fram och tillbaka eller bankar för mycket på hästen, även brister i sitsen där ryttaren är för bakåtlutad eller trycker för mycket med sätet. Även ostadiga händer diskuterades. Det behöver inte alltid vara grov ridning men vi vill att ridningen ska vara så mjuk och följsam som möjligt och att det inte ska behövas tydliga hjälper för att hästen ska svara.

Var har vi mer slarvat? Det kan vara i passläggningar inom den zon som innefattar galopp från startboxarna och övergång till pass eftersom den delen inte döms direkt av flaggdomarna. Domarna vid 50 m och även startdomaren kan vara mera vaksam här. De har full rätt att agera om de ser något otillbörligt. Även inom speedpass där det som händer innan startlinjen inte heller bedöms av flaggdomaren men där den domaren är i sin full rätt även här att agera om det är ful eller grov ridning.

På ovalbanan kan vi se konstiga vändningar i T1 eller T2 program där hästen blir spänd och kan till och med se lite rädd ut. Det ska räknas som en övergång och här finns det riktlinjer i domarhandledningen. Antingen gör man ett avdrag på 1 poäng eller så sätter man inte högre än 6 poäng. I T2/T4 ser vi även ibland ryttare som när de vänt hästen höjer händerna kraftigt och "vispar" runt med tyglarna för att få hästen att höja på huvudet och på så sätt starta sitt varv med lösa tyglar. Detta är varken god ridning eller en "hjälp" som man kan hitta i en ridhandbok utan ett kraftigt överanvändande av tygeln. Det behöver inte vara direkt hårt mot hästen men inte ett snyggt sätt att förbereda sig. Vi vill ha hjälper som är normala och får ett bra gensvar från hästen. Även spöet ska vara placerat så att det inte hotar hästen mot hals eller huvud. Det räknas som korrigerande om det sker enstaka gånger i T2 men om spöet är riktat framåt genomgående eller ofta så är det stora brister i ridningen.

Ett annat vanligt förekommande problem är att hästarna är för korta i formen. De bär sig inte utan lutar ibland sig framåt mot handen och kommer bakom lodplanet eller gapar och går emot. Det kan visa sig med att huvudets position hela tiden ändrar sig eller att hästen också ruskar på huvudet. Att en yngre häst i sin utbildning inte kommit till självbärighet i en högre form är helt normalt och så länge den är lätt i handen är allt under kontroll. Men om en häst tvingas in i en ram eller form som den inte är bekväm med så kommer det protester. Där kan vi domare vara mer vaksamma och visa med våra poäng vad som är rätt eller fel. Hästar är ju också individer och de svarar på ridningen på olika sätt. Det är inte alltid så lätt att veta vad som händer. Där har vi ett ansvar att lära oss mer, diskutera och hjälpa varandra hur vi ska tolka den visning som vi ser. Det är väldigt viktigt att de som gör det bra också får bra poäng och att gott samarbete ryttare och häst alltid ska löna sig oavsett nivå.

Galopp

Dag två hade vi en mycket intressant föreläsning av Susanne Braun, veterinär och ansvarig veterinär på senaste VM, hon är också utbildad tränare nivå 2 i Tyskland och bedriver avel på islandshäst. Hon är intresserad av forskning och är och har varit inblandad i diverse projekt genom åren. Hon är expert på biomekanik och utbildad kiropraktor på häst. Tillsammans med Susanne i föreläsningen var Olil Amble, känd ryttare, tränare, instruktör nivå 3 och framgångsrik avlare från Island. Temat var galopp och vi fick en ordentlig genomgång om hur hästen ska arbeta med sin överlinje och att vara i en god balans. Vi fick se flera filmer med både bra och mindre bra ridning i galopp. Vissa hästar hade fantastisk galopp trots att ridningen var oföljsam, skumpande och med ostadig hand. Där blir det max 6 poäng för galopp p.g.a. ridningen trots att galoppkvaliteten var bättre. Andra visades i utmärkt ridning och bra galoppkvalitet med vinklade hasor och gott sväv. Dessa fick givetvis höga poäng. Olil med sitt ryttar- och tränarkunnande pratade mycket om vikten av att ha hästen i god balans och bärighet i gångarten innan galoppfattning så att hästen kunde komma i en god balans i själva galoppen. En bra balans och bärighet i galoppen är förutsättning för att via en övergång komma i bra balans och självbärighet och ren takt i nästa gångart. Oavsett om det var pass, ökad tölt eller tex trav. Ryttarens förmåga att förbereda hästen för galoppfattningen är oerhört viktig och enligt Olil tränar många för lite på det här. Vi fick också se exempel på hästar som rusade sig in i galopp som givetvis gav en lägre gångartskvalitet i galoppen. Susanne och Olil bollade ideer och kunnande mellan sig på ett oerhört inspirerande sätt så vi alla ville hem och träna galopp.

Olil Amble visade med bilder och filmer hur en bra bärig galopp kan se ut. Det blå strecket visar var ryttarens tyngdpunkt ska vara och att sadeln är placerad korrekt.

Sadelns placering

Susanne avslutade med att prata om sadelns placering. Detta går också under Social Licence to Operate. Vi kan inte ha stora människor sitta på våra islandshästar och visa upp för omvärlden hur vi rider utan betänkande om hur det ser ut. Vissa sadlar för långt bak och tycker att det är normalt. Vissa hästmänniskor i andra raser tycker att det ser konstigt ut och ifrågasätter med rätta om det inte skadar hästen. Det är också kulturella skillnader här inom islandshästvärlden. Vissa inom vår sport kommer inte ens på tanken att sadla för långt bak medan andra har det i sitt tränarsystem. Det finns forskning inom området och i väntan på resultat försöker FEIF komma på en lösning på det här. Vi har redan riktlinjer i vår domarhandledning för sadelns placering.

Ur domarhandledningen:

”Sadeln ska vara placerad på hästen så att majoriteten av sadelgjorden är placerad på bröstbenet (sternum). Sadeln ska inte ligga över bogbladen eller på länddelen på ryggen. Om sadeln är för långt bak kan en varning delas ut eller så kan ryttaren bli utesluten från en gren beroende på sadelns placering.”

På bilden ses en felaktigt placerad sadel. Sadeln sitter alldeles för långt bak och sadelgjorden tydligt bakom bröstbenet. Det kan man se eftersom magen buktar in något där gjorden sitter. Ryttarens tyngdpunkt kommer för långt bak och trycker felaktigt för långt bak på hästens rygg. Vi ser också prov på bristande ridteknik med de uppdragna skänklarna i hästens ljumske.

Problemen med för hårt åtdragna nosgrimmor har vi löst genom att använda ett mätinstrument. Neutralt och bra. Om det på sikt går att ta fram ett mätinstrument för sadeln så vore det jättebra. Ideér finns kring det här och vi får se vad som kommer fram.

Lena Lennartsson

FEIF domare och Ridlärare nivå I